

Handläggare: Anna Ambjörn
Telefon: 08- 508 22 048

Till
Hägersten- Liljeholmens
stadsdelsnämnd 2013-03-21

Handlingsplan för ökad insamling av matavfall i Stockholms stad för biologisk behandling

Yttrande till kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner och översänder tjänsteutlåtandet som svar på remissen till kommunstyrelsen.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Maria Mannerholm
stadsdelsdirektör

Gunnar Ohlsén
avdelningschef

Sammanfattning

En handlingsplan för ökad insamling av matavfall för biologisk behandling i Stockholms stad har tagits fram på uppdrag av kommunfullmäktige utifrån det nationella målet om insamling av matavfall för biologisk behandling. Handlingsplanen omfattar mål och åtgärder för både hushåll och verksamheter, privata såväl som kommunala. Planen har två fokusområden som handlar om systemförutsättningar och förslag till åtgärder för att öka matavfallsinsamlingen totalt i Stockholm samt stadens egna verksamheter och förslag på åtgärder. För de verksamheter som berör stadsdelsnämndens ansvar, det vill säga förskola, social omsorg samt äldreomsorg, hyr förvaltningen främst lokaler i Sisab:s och Micasa:s fastigheter. I handlingsplanen föreslås mål för deras verksamheter i syfte att ge hyresgästerna möjlighet att välja moderna lösningar för sortering av matavfall. Kostnaden för en investering i till exempel en avfallskvarn kommer att läggas på lokalhyran. I vilken utsträckning förvaltningen kommer att beställa

åtgärder från för sortering av matavfall är beroende av hur stor hyresökningen blir i relation till vilken kostnad hämtning med kärl innebär.

Bakgrund

Handlingsplan för ökad insamling av matavfall för i Stockholm stad för biologisk behandling har kommit till stadsdelsnämnden för synpunkter. Yttrande önskas senast 22 mars 2013.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Avdelningen för samhällsplanering.

Ärendet

Stockholms kommunfullmäktige gav i budgeten för 2012 kommunstyrelsen och Stockholms stadshus AB i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att nå det nationella målet om insamling av matavfall för biologisk behandling. Det nationella målet är ett delmål som sorterar under miljö kvalitetsmålet *God bebyggd miljö*. Den 8 maj 2012 beslutade regeringen att höja det nationella målet för matavfallsinsamling till 50 procent år 2018. Stadsledningskontoret har tillsammans med Stockholms Stadshus AB tagit fram en handlingsplan i samråd med trafikkontoret, Stockholm Vatten AB, Micasa, SISAB, Stockholms Hamn AB, stadsbyggnadskontoret, exploateringskontoret, Spånga- Tensta stadsdelsförvaltning, fastighetskontoret, miljöförvaltningen och utbildningsförvaltningen samt de tre bostadsbolagen, AB Stockholms hem, AB Svenska Bostäder och AB Familjebostäder. Handlingsplanen beskriver vilka åtgärder och mål som ska leda till att uppfylla målet.

Handlingsplanen omfattar mål och åtgärder för både hushåll och verksamheter, privata såväl som kommunala. Planen utgår från nationella och regionala avfallsmål, beaktar EU:s avfallshierarki samt vilar på mål antagna i stadens miljöprogram och avfallsplan. Den beskriver också hur stadens arbete med matavfallsinsamling ser ut idag, vilka åtgärder som föreslås vidtas för att målet ska nås samt vilken roll och uppdrag stadens egna nämnder och bolag förväntas ha under perioden fram till och med 2018. Handlingsplanen innehåller därmed både förstudie, utredning och åtgärdsförslag.

Handlingsplanen har två fokusområden:

- Systemförutsättningar och förslag till åtgärder för att öka matavfallsinsamlingen totalt i Stockholm samt
- stadens egna verksamheter och förslag på åtgärder.

Fokusområdena motiveras av ett tvådelat syfte. Medan det övergripande målet är att 50 procent av det totalt tillgängliga matavfallet i Stockholm ska samlas in, är målet för stadens egna verksamheter att samtliga ska ha system för matavfallsinsamling senast vid utgången av år 2018. Med samtliga verksamheter avses enheter där det i verksamhetsuppdraget ingår att tillhandahålla/servera livsmedel.

Utredningen omfattar enbart det matavfall som ingår i kommunens insamlingsansvar, det vill säga det som hör till kategorin hushållsavfall och därmed jämförligt avfall från verksamheter. Således omfattas inte matavfall från till exempel livsmedelsindustri och grossister. Med matavfall avses organiskt avfall som uppkommer när livsmedel bereds eller kasseras hos till exempel hushåll, personalmatsalar, storkök, restauranger och livsmedelsbutiker.

Syftet med separat insamling av matavfall är för Stockholm liksom övriga delar av landet att matavfall tas omhand på ett sådant sätt att både växtnäringen och energin utnyttjas:

- Matavfallet innehåller exempelvis fosfor och kalium som är ändliga resurser.
- Biogasen från rötning kan ersätta fossila bränslen.
- Biogas som fordonsbränsle minskar utsläppen av partiklar och kväveoxider.

I Stockholm och regionen har utvecklingen med användning av biogas som fordonsbränsle medfört att utbudet inte motsvarar efterfrågan.

För att svara upp mot det nationella insamlingsmålet konstateras i handlingsplanen att 48 000 ton matavfall ska samlas in årligen. För att nå detta mål krävs följande:

1. att samtliga nuvarande insamlingsmetoder och optisk sortering används
2. att minst 83 procent av flerbostadsfastigheter ansluts till matavfallsinsamling
3. att restauranger och storkök med fler än 25 portioner per dag har matavfallsinsamling (obligatorisk anslutning)
4. att minst 60 procent av villahushållen har matavfallsinsamling
5. att minst 35 dagligvaruhandlare ansluts
6. att en optisk sorteringsanläggning etableras i Stockholm
7. att behandlingskapacitet för matavfall säkras
8. att taxan anpassas till de ökade kostnaderna som matavfallsinsamling och behandling medför, (23 procent ökad kostnad jämfört med 2013)

Med förslaget om insamling och behandling av 48 000 ton matavfall beräknas investeringskostnaden till 243,9 mnkr. Kostnadspåverkan beräknads öka med 105,3 mnkr, vilket motsvarar en taxehöjning med 23 procent jämfört med 2013 års taxeuttag. Taxan föreslås vara utformad så att matavfall för boende är frivillig men för restauranger som serverar fler än 25 portioner per dag föreslås ett obligatorium. För övriga ska utformningen dock vara så att de som inte väljer att sortera ut matavfallet får en avsevärt högre taxa jämfört med de som väljer att vara med i systemet.

Förslag på åtgärder som rör stadsdelsnämndens ansvarsområde

De verksamheter som berör stadsdelsnämndens ansvar finns inom förskola, social omsorg samt äldreomsorg. Här kommer investeringar i infrastrukturen att vara nödvändiga men något underlag för bedömning av denna investerings storlek har inte varit tillgängligt vid framtagandet av handlingsplanen. Generellt gäller att moderna, maskinella lösningar som förespråkas i planen är dyrare än omoderna, arbetsmiljömässigt tveksamma kärllösningar. Investeringarna kommer att i olika grad påverka hyresnivåerna i beståndet av skolor och förskolor, beroende på nivån av investeringskostnaden och förvaltningars tillämpning av interna investeringsregler. Förskolorna är oftast betydligt mindre än skolorna och bedöms därför inledningsvis kunna använda mindre kostnadskrävande lösningar under en övergångsperiod.

Förvaltningen hyr lokaler till förskola och verksamheter inom social omsorg och äldreomsorg främst i Sisab:s och Micasa:s fastigheter. I handlingsplanen föreslås följande mål för deras verksamheter:

Mål för SISAB

- SISAB ska ge professionellt stöd till de kommunala verksamheterna i samband med beställning av ny/om/tillbyggnad så att det skapas förutsättningar för rationell insamling av matavfall (tekniskt, ekonomiskt och miljömässigt).
- SISAB ska kompetensutveckla den egna personalen så att de kan ge stöd till hyresgästerna i deras val av åtgärder för insamling av matavfall.

Det finns olika metoder för insamling av matavfall. Enligt Sisab:s erfarenhet fungerar matavfallskvarnar med fettavskiljare kopplade till tank bra. En annan lösning är sortering i kärl eller sk molucker, nedgrävda behållare för matavfall. Kostnad/besparing vad gäller avfallshämtning belastar/tillfaller hyresgästen. Här är det viktigt att taxesättning kompenserar de kostnader som är förknippade med

installation och underhåll av kvarnar etcetera. Eventuellt kan det också finnas praktiska hinder. Detta måste utredas i varje enskilt fall.

Mål för Micasa:

Förslag till mål:

- Att i slutet av 2018 samla in totalt 320 ton matavfall.

Förslag till delmål:

- Undersöka de olika möjligheterna för matavfallsinsamling noggrannare och vad som kan fungera i respektive fastighet.
- Erbjudas de kommunala verksamheterna i fastigheterna möjligheten till insamling av matavfall.
- Erbjudas övriga hyresgäster möjlighet till insamling av matavfall där det är praktiskt möjligt.
- Komplettera hyresavtalen med krav på att hyresgästen samlar in matavfall.

För att få fram uppgifter på investeringskostnader så behövs en mer noggrann utredning göras för varje aktuell fastighet och de förutsättningarna som finns där.

Den lösning som lyfts fram här som enklast för hyresgästen är Systemet Optibag, där hushållsavfall och matavfall sorteras i olikfärgade påsar för att sedan slängas i samma sopnedkast eller kärl. Det kräver dock anläggningar med möjlighet till optisk avläsning/sortering av avfallspåsarna.

De fastigheter som inledningsvis prioriteras vid insamling av matavfall är de fastigheter där kommunal verksamhet bedrivs helt eller delvis.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Det är positivt med satsningar på en utökad insamling av matavfall för biologisk behandling så att tillgängliga resurser används på ett mer effektivt sätt än idag. Förvaltningen berörs främst av handlingsplanen genom insamling av matavfall från de egna verksamheterna som tillhandahåller mat till brukare, så som förskolor, äldreomsorg samt verksamheter inom social omsorg.

Redan i dag bedriver förvaltningen arbete med att införa källsortering på samtliga enheter som tillhandahåller mat. Nämndens mål för utsorterat matavfall för 2013 är 45 %. Vid all nybyggnation av förskolor inrättas avfallskvarnar med fettavskiljare kopplade till tank.

För befintliga verksamheter är det krångligare och dyrare att inrätta kvarnar och molucker än att ställa in ett sorteringskärl i befintliga sopotrymmen. På många ställen kräver det även åtgärder i form av anpassning/utökning av sopotrymmet, arbetsmiljöåtgärder i form av ramper och annat samt joniseringsanläggningar, vilket innebär investeringskostnader.

I vilken utsträckning förvaltningen kommer att beställa åtgärder från Micasa och Sisab för sortering av matavfall är beroende av hur stor hyresökningen blir i relation till vilken kostnad hämtning med kärl innebär. Om kostnaderna kan kompenseras, till exempel genom att avfallstaxan regleras så att ökningen i slutänden blir försumbar tror förvaltningen främst på lösningar med avfallskvarnar och Optibag.

Den ökade kostnadspåverkan som handlingsplanens åtgärder innebär motsvarar en taxehöjning med 23 procent jämfört med 2013 års taxeuttag. Förvaltningen anser att taxan är ett viktigt styrmedel för ökad insamling av matavfall om den utformas enligt förslaget, där de som inte väljer att sortera ut matavfallet får en avsevärt högre taxa jämfört med de som väljer att vara med i systemet.

Bilagor

1. ”Handlingsplan för ökad insamling av matavfall i Stockholms stad för biologisk behandling” finns att hämta på www.insyn.stockholm.se